

## Νεοελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου: καλλιέργεια περιβαλλοντικής ευαισθησίας και μύησης σε αρχές της νέας κειμενικότητας

Φλουρή Μαρία

Φιλολόγος, Γυμνάσιο Βουκολιών Χανίων  
[flourimaro@yahoo.gr](mailto:flourimaro@yahoo.gr)

### ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας της Α' Γυμνασίου, προσπαθώντας να ακολουθήσει τις βασικές αρχές της επικοινωνιακής προσέγγισης, τοποθετεί στο κέντρο της γλωσσικής διδασκαλίας το κείμενο, με τις πολλές και ποικίλες μορφές του, τις οποίες συναντά ή θα συναντήσει ο μαθητής στο άμεσο ή ευρύτερο περιβάλλον του. Ένα τέτοιο περιβάλλον είναι το ψηφιακό και η παρούσα εισήγηση αποτελεί μια πρόταση εμπέδωσης των χαρακτηριστικών των διαφορετικών κειμενικών ειδών από τους μαθητές της Α' Γυμνασίου σε συνδυασμό με την καλλιέργεια περιβαλλοντικής αγωγής με τη συνδρομή των ΤΠΕ. Οι μαθητές βρισκόμενοι στο εργαστήριο πληροφορικής χρησιμοποιούν τον υπολογιστή ως περιβάλλον εργασίας, που διευκολύνει την αναζήτηση πληροφοριών, τον πειραματισμό στο γράψιμο, τη συνεργατική μάθηση και την ανταπόκριση σε πραγματικές περιστάσεις επικοινωνίας. Με τον τρόπο αυτό η τεχνολογία προωθεί την κοινωνική διάσταση στη μάθηση και τη γλώσσα, η οποία στηρίζεται σε σύγχρονες γλωσσολογικές και παιδαγωγικές θεωρήσεις.

**ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ:** κειμενικά είδη, χρήση Τ.Π.Ε., ιστολόγιο

### ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το συγκεκριμένο διδακτικό σενάριο αποτελεί μια πλήρη καταγραφή όλων των μερών μιας διδακτικής πρότασης. Οι μικροί μαθητές της Α' Γυμνασίου έρχονται σε πρώτη επαφή με είδη κειμένων που είναι παρόντα σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινής ζωής. Ο παραδοσιακός γραμματισμός, η κατάκτηση των δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής, δε μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες που δημιουργούν οι νέες επικοινωνιακές περιστάσεις. Στο επίκεντρο τώρα βρίσκεται η γλωσσική ικανότητα, η γλωσσική ποικιλότητα, η μελέτη ευρύτερων πέραν της πρότασης γλωσσικών μονάδων και η προσέγγιση της γλώσσας σε επίπεδο λόγου. Στη διδασκαλία της γλώσσας κυριαρχεί η ολιστική αντίληψη, που δίνει έμφαση στο κείμενο, σε όποιο είδος και αν ανήκει, στον ιδιαίτερο ρόλο του συγκεκριμένου και στην κατάσταση της επικοινωνίας. Επίσης, με τη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση επιδιώκεται η ανάδειξη της επικοινωνιακής αντίληψης στη γλωσσική διδασκαλία με στόχο την επιδίωξη δημιουργίας πραγματικών περιστάσεων επικοινωνίας, την παραγωγή διαφοροποιημένου λόγου και την ύπαρξη πραγματικών αποδεκτών μαθητικού λόγου

μέσα από τις δυνατότητες που παρέχει η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών κάνοντας χρήση εφαρμογών web 1.0 και web 2.0.

## **ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ**

### **ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ**

#### **ΓΛΩΣΣΟΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ**

Η εποχή της απομονωμένης τεχνικής προσέγγισης (Κοντογιαννοπούλου, 1991), όπου ο μοναδικός στόχος της πληροφορικής τεχνολογίας ήταν ο τεχνικός αλφαριθμητισμός, βρίσκεται στη δύση της και έχουμε προχωρήσει στην εποχή της ολοκληρωμένης προσέγγισης, όπου η πληροφορική τεχνολογία διαχέεται όχι μόνο σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα του σχολείου αλλά και σε όλες τις δραστηριότητες της σχολικής ζωής (Κοντογιαννοπούλου, 1991,79).

Το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου θεωρεί τη μάθηση ως διαδικασία προσωπικής κατασκευής της γνώσης, η οποία εδράζεται πάνω σε προγενέστερες γνώσεις, που τροποποιούνται κατάλληλα ώστε να συζευχθούν με τη νέα γνώση (Γνωστικός Εποικοδομισμός, Piaget). Χωρίς να το παραγνωρίζουμε, και συνδυάζοντας τις νέες γλωσσοδιδασκτικές θεωρίες που ακολουθούν μια ολιστική αντίληψη και αντιμετωπίζουν την «Γλώσσα ως όλο», αποφεύγοντας την αποσπασματικότητα στη διδασκαλία και ακολουθώντας τις αρχές του κοινωνικού εποικοδομισμού (Vygotsky), η παρούσα πρόταση δίνει έμφαση στο κείμενο (κειμενοκεντρική προσέγγιση), στον ιδιαίτερο ρόλο του συγκεκριμένου και της περίπτωσης επικοινωνίας (Kalantzis&Core, 1993).

Οι μικροί μαθητές στο εργαστήριο πληροφορικής αξιοποιούν τις ΤΠΕ ως εργαλείο συνεργασίας, επικοινωνίας και απόκτησης δεξιοτήτων (οι ΤΠΕ ως μέσο πρακτικής γραμματισμού) (Κουτσογιάννης, Δ. , 2010). Η διδασκαλία έχει ως κέντρο τον μαθητή και την ομάδα (μαθητοκεντρική – ομαδοκεντρική διδασκαλία), όπου οι μαθητές αλληλεπιδρούν και ανατροφοδοτούνται μεταξύ τους (Χαραλαμόπουλος & Χατζησαββίδης, 1997). Μέσα από μια στοχευμένη αναζήτηση στον παγκόσμιο ιστό, οι μικροί μαθητές αναζητούν και αξιολογούν τις πληροφορίες, τις αξιοποιούν και προχωρούν στην παραγωγή προσωπικού λόγου, δημιουργώντας το προσωπικό τους πολυτροπικό κείμενο ( Μητσικοπούλου 2001, Χοντολίδου, 1999, Kalantzis&Core, 1999) και αναρτώντας το σχόλιό τους σε ιστολόγιο, με την ιδιότητα πια του μέλους της ψηφιακής κοινότητας. Οι μαθητές της Α' Γυμνασίου έρχονται σε επαφή και με τη δεύτερη διαδικτυακή γενιά (Web 2.0 - blog) όπου η διαπραγμάτευση των πληροφοριών και η συγγραφή κειμένων είναι αποτέλεσμα συμμετοχικών και συνεργατικών διαδικασιών ( Παυλίδου, Μ., 2010).Οι μαθητές έχουν έναν ενεργητικό ρόλο, αυτενεργούν, προσπαθούν να επιλύσουν προβλήματα με το δικό τους ρυθμό, παίρνουν τις αποφάσεις τους και κάνουν τις επιλογές του. Με εργαλείο τον Η/Υ ανακαλύπτουν τη γνώση (*Νέος Γραμματισμός*), αναγνωρίζουν χαρακτηριστικά, κανόνες των διαφόρων κειμενικών ειδών και αναπτύσσουν δεξιότητες ( Διερευνητική – Ανακαλυπτική μάθηση, Bruner).

Σε όλη τη διαδικασία ο διδάσκων διευκολύνει και βοηθά στην επίλυση των τεχνικής φύσεως προβλημάτων αφήνοντας ελεύθερους τους μαθητές να εξαγάγουν τα δικά τους συμπεράσματα. Ο διδάσκων με διακριτικότητα εμπυχώνει και καθοδηγεί τους μαθητές στη διαδικασία της ανακάλυψης.

## **ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ**

Το διδακτικό σενάριο που προτείνεται υλοποιήθηκε σε ένα τμήμα της Α' Γυμνασίου Βουκολιών Χανίων, με 18 μαθητές. Ο απαιτούμενος χρόνος διδασκαλίας ορίστηκε στις 4 διδακτικές ώρες και ο χώρος υλοποίησής του σε όλες τις φάσεις ήταν το εργαστήριο Πληροφορικής του σχολείου. Προηγήθηκε η ολοκλήρωση της 3ης ενότητας του σχολικού εγχειριδίου της Νεοελληνικής Γλώσσας Α' Γυμνασίου και η παράδοση του λογοτεχνικού κειμένου «Το Μαύρο Κύμα», του Λ. Σεπούλβεδα, από το σχολικό εγχειρίδιο των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' Γυμνασίου. Οι μαθητές ήταν ήδη εξοικειωμένοι με την περιήγηση στο διαδίκτυο και με τη χρήση προγράμματος επεξεργασίας κειμένου. Επειδή πρόκειται για μικρούς μαθητές επιλέχθηκε η κατευθυνόμενη αναζήτηση στο διαδίκτυο, και όχι η ελεύθερη. Επίσης, το σενάριο δεν κατευθύνθηκε συνειδητά προς τον κριτικό γραμματισμό διότι κρίθηκε ότι το μαθησιακό επίπεδο των μαθητών, η τάξη (Α' γυμνασίου) και ο χρόνος υλοποίησης (αρχές β' τριμήνου) δεν ήταν ακόμα πρόσφορο.

## **ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ**

### **ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ**

- 1) Να προσεγγίσουν οι μαθητές κείμενα περιγραφικά και πολυτροπικά.
- 2) Να κατανοήσουν οι μαθητές την πολυτροπικότητα των κειμένων ώστε να καταφέρουν να αποκωδικοποιούν τέτοια κείμενα που προσλαμβάνουν στην καθημερινότητά τους.
- 3) Να καταφέρουν οι μαθητές να επιλέγουν πληροφορίες από προτεινόμενες σελίδες από το διαδίκτυο, να μπορούν να λειτουργούν με αφαιρετικό τρόπο ξεχωρίζοντας την ουσιαστική από την επουσιώδη πληροφορία και να συνθέτουν ένα δικό τους κείμενο σε ψηφιακό περιβάλλον στο οποίο θα συμπεριλαμβάνουν τις πληροφορίες αυτές.
- 4) Οι μαθητές να αξιοποιήσουν τις ΤΠΕ ως μέσο παραγωγής μονοτροπικού και πολυτροπικού κειμένου με διάφορους σημειωτικούς πόρους –κείμενο, εικόνα, υπερσύνδεσμο- μέσα στο επικοινωνιακό πλαίσιο που τους ζητείται.
- 5) Να συνειδητοποιήσουν ότι ένα πολυτροπικό κείμενο μπορεί να γίνει πιο δυναμικό και πιο αποτελεσματικό επικοινωνιακά με τη μετατροπή του σε υπερκείμενο και ότι τα υπερκείμενα ξεφεύγουν από τη λογική της γραμμικής ανάγνωσης και οδηγούν στην πολυεπίπεδη ανάγνωση.

### **ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ**

- 1) Να μελετήσουν προστατευόμενα είδη στην Ελλάδα και να ευαισθητοποιηθούν ως προς τους κινδύνους που αυτά αντιμετωπίζουν, προτείνοντας λύσεις και αναπτύσσοντας οικολογική συνείδηση.
- 2) Να ενθαρρυνθεί η ενεργητική συμμετοχή των μαθητών. Να μάθουν να εργάζονται ομαδικά και συνεργατικά. Να αναπτύξουν ομαδικό πνεύμα και διάθεση αλληλοϋποστήριξης.
- 3) Οι μαθητές να αναγνωρίσουν τις πολλαπλές ιδιότητες που μπορούν να αποκτήσουν με τη χρήση των Τ.Π.Ε., συγκεκριμένα του χρήστη, του περιηγητή, του συγγραφέα, του συμπαραγωγού κειμένου, του αναγνώστη και του σχολιαστή.

### **ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ**

Με αφόρμηση την ολοκλήρωση της 3ης ενότητας του σχολικού εγχειριδίου της Νεοελληνικής Γλώσσας Α' Γυμνασίου «Ταξίδι στον κόσμο της Φύσης» και την παράδοση του λογοτεχνικού κειμένου «Το Μαύρο Κύμα», του Λ. Σεπούλβεδα, από το σχολικό εγχειρίδιο των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' Γυμνασίου, οι μαθητές

καλούνται να χωριστούν σε 4 ομάδες, των 4 και 5 ατόμων. Σε κάθε ομάδα επιλέγεται ο χρήστης του Η/Υ και ο γραμματέας. Τα φύλλα εργασίας μοιράζονται στις ομάδες και η κάθε ομάδα καλείται να επισκεφτεί την ιστοσελίδα μίας περιβαλλοντικής οργάνωσης.

Η πρώτη διδακτική ώρα αφιερώνεται στην περιήγηση στην ιστοσελίδα της κάθε ομάδας και στην αναγνώριση των χαρακτηριστικών των πολυτροπικών και αφηγηματικών κειμένων.

Στη δεύτερη διδακτική ώρα, οι μαθητές περνώντας σε άλλη φάση του σεναρίου, συλλέγουν πληροφορίες που τους ζητούνται και ο γραμματέας της ομάδας κρατά σημειώσεις στο έντυπο φύλλο εργασίας.

Οι σημειώσεις αυτές θα αποτελέσουν το βασικό υλικό στο οποίο θα στηριχτούν οι μαθητές στην τρίτη φάση, όπου καλούνται να συνθέσουν δύο παραγράφους. Οι μαθητές καλούνται να γράψουν μία παράγραφο αξιοποιώντας τις αρχές της περιγραφής και μία δεύτερη παράγραφο, που θα αποτελεί έκφραση περιληπτικού λόγου. Η παραγωγή του λόγου των μαθητών θα γίνει σε πρόγραμμα επεξεργαστή κειμένου και οι μαθητές θα εισαγάγουν στο κείμενό τους εικόνες επισυνάπτοντας την διεύθυνση από την οποία άντλησαν τις πληροφορίες. Με αυτόν τον τρόπο θα δημιουργήσουν το δικό τους πολυτροπικό κείμενο.

Στην τελευταία φάση του σεναρίου, οι μαθητές επισκέπτονται ένα ιστολόγιο όπου υπάρχουν αναρτημένες οι εργασίες τους. Εκεί καλούνται να περιδιαβούν στις εργασίες και των άλλων ομάδων και να προσθέσουν το σχόλιό τους. Οι μαθητές θα σχολιάσουν τις εργασίες των άλλων ομάδων και θα προτείνουν λύσεις για το συγκεκριμένο οικολογικό πρόβλημα. Με αυτόν τον τρόπο ο λόγος τους ξεφεύγει από τα στενά όρια της τάξης και του σχολείου και γίνεται γνωστός σε όλη την ψηφιακή κοινότητα.

## ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

### Α' ΟΜΑΔΑ

Στα πλαίσια ενός αφιερώματος για απειλούμενα ζώα που θα φιλοξενηθεί σε ιστολόγιο η ομάδα σας θα επισκεφτεί την σελίδα της ελληνικής περιβαλλοντικής μη κυβερνητικής οργάνωσης **Mom** που έχει στόχο την έρευνα, την ενημέρωση και την εκπαίδευση σε ό,τι αφορά την προστασία της μεσογειακής φώκιας. Με την επίσκεψή σας στην σελίδα, θα αντλήσετε πληροφοριακό υλικό για την μεσογειακή φώκια και τις απειλές που διατρέχει και θα συνθέσετε ένα κείμενο στηριζόμενοι στις πληροφορίες που έχετε συλλέξει. Η εργασία σας θα δημοσιευθεί σε blog όπου θα προβείτε σε σχολιασμό των άλλων εργασιών και θα προτείνετε λύσεις για τη διάσωση των απειλούμενων ειδών.

### Α' ΦΑΣΗ: ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ (1η διδακτική ώρα)

1. Ανοίξτε έναν φυλλομετρητή (browser) και πληκτρολογήστε την σελίδα [www.mom.gr](http://www.mom.gr)
2. Περιηγηθείτε στην ιστοσελίδα. Παρατηρήστε την οργάνωσή της, τις επιλογές που παρέχει στον επισκέπτη και πού αυτές οδηγούν και αναγνωρίστε στοιχεία πολυτροπικότητας της σελίδας (χρώματα, φωτογραφίες, υπερσύνδεσμοι, μενού επιλογών κ.α.).
3. Επιλέξτε από το menu την επιλογή *Monachus monachus*. Αναγνώστε τις πληροφορίες που υπάρχουν για τη μεσογειακή φώκια.
4. Επιλέξτε την επιλογή «Απειλές» που βρίσκεται στο πάνω μέρος του μενού και ενημερωθείτε γιατί αυτό το θηλαστικό θεωρείται απειλούμενο με εξαφάνιση.



### **Β' ΦΑΣΗ: ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ** (2<sup>η</sup> διδακτική ώρα)

Έχοντας διαβάσει πληροφορίες σχετικά με τη μεσογειακή φώκια, συμπληρώστε τους παρακάτω πίνακες, συλλέγοντας πληροφορίες από τις σελίδες που έχετε επισκεφτεί.

#### **Μεσογειακή φώκια *monachus monachus***

##### **ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ**

ΜΗΚΟΣ	
ΚΙΛΑ	
ΗΛΙΚΙΑ	
ΣΩΜΑ	
ΔΕΡΜΑ	
ΤΟΠΟΣ	
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	

**Σχήμα 1:** Στοιχεία ταυτότητας μεσογειακής φώκιας

##### **ΑΠΕΙΛΕΣ**

1	
2	
3	
4	

**Σχήμα 2:** Απειλές για τη μεσογειακή φώκια

### **Γ' ΦΑΣΗ: ΣΥΝΘΕΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ** (3<sup>η</sup> διδακτική ώρα)

Ανοίξτε ένα φύλλο επεξεργασίας κειμένου (word), δώστε το όνομα της ομάδας σας και αποθηκεύστε το στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας.

Θα γράψετε δύο παραγράφους, στηριζόμενοι στις πληροφορίες που αντλήσατε από τη σελίδα και ταξινομήσατε.

Στην πρώτη παράγραφο θα περιγράφετε τα χαρακτηριστικά της μεσογειακής φώκιας.

Στη δεύτερη θα αναφέρετε τους κινδύνους από τους οποίους απειλείται με εξαφάνιση το συγκεκριμένο είδος.

Μπορείτε να εισαγάγετε στο κείμενό σας φωτογραφίες είτε από τη συγκεκριμένη σελίδα είτε από τη σελίδα [www.google.com](http://www.google.com). (αναζήτηση για «μεσογειακή φώκια», στην επιλογή «Εικόνες», «Αντιγραφή» ► «Επικόλληση» και να αναφέρετε σε μια λεζάντα στο κάτω μέρος της εικόνας από πού προέρχεται).

Επίσης θα προσθέσετε την ηλεκτρονική διεύθυνση από όπου αντλήσατε τις πληροφορίες, δημιουργώντας έναν υπερσύνδεσμο που οδηγεί απευθείας στην συγκεκριμένη ιστοσελίδα .

Αποθηκεύστε την εργασία σας.

### **Δ' ΦΑΣΗ: ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ** (4<sup>η</sup> διδακτική ώρα)

Η εργασία σας έχει αναρτηθεί στο <http://blogs.sch.gr/marflouri/>

Μεταβείτε στη σελίδα. Υπάρχει η ανάρτηση «**Αφιέρωμα στα απειλούμενα ζώα – Νεοελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου**». Περιηγηθείτε στις εργασίες των άλλων ομάδων. Στο κάτω μέρος κάθε ανάρτησης υπάρχει μια επιλογή «**Σχόλια**». Πατήστε την και θα σας ανοίξει ένα πλαίσιο. Μέσα στο πλαίσιο μπορείτε να γράψετε τη γνώμη σας, τα σχόλιά σας για την εργασία των συμμαθητών σας και προτείνετε λύσεις για τη

διάσωση των απειλούμενων ειδών, όπως επίσης ποιες δράσεις νομίζετε ότι θα μπορούσε να κάνει το σχολείο για το θέμα αυτό.

Στο τέλος, θα γίνει μια συνολική παρουσίαση των εργασιών, των σχόλιων των μαθητών και μια αποτίμηση της διαδικασίας.

### **Β' ΟΜΑΔΑ**

Στα πλαίσια ενός αφιερώματος για απειλούμενα ζώα που θα φιλοξενηθεί σε ιστολόγιο η ομάδα σας θα επισκεφτεί την σελίδα του Συλλόγου για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας **ΑΡΧΕΛΩΝ** που έχει αντικείμενο τη μελέτη και προστασία των θαλάσσιων χελωνών και των βιοτόπων τους, τη διαχείριση των παράκτιων οικοσυστημάτων στις σημαντικότερες παραλίες ωτοκίας της Καρέττα στη χώρα μας, την περιθαλψη τραυματισμένων και άρρωστων χελωνών καθώς και την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού. Με την επίσκεψή σας στην σελίδα, θα αντλήσετε πληροφοριακό υλικό για τη χελώνα Καρέττα και τις απειλές που διατρέχει και θα συνθέσετε ένα κείμενο στηριζόμενοι στις πληροφορίες που έχετε συλλέξει. Η εργασία σας θα δημοσιευθεί σε blog όπου θα προβείτε σε σχολιασμό των άλλων εργασιών και θα προτείνετε λύσεις για τη διάσωση των απειλούμενων ειδών.

#### **Α' ΦΑΣΗ: ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ** (1η διδακτική ώρα)

1. Ανοίξτε έναν φυλλομετρητή (browser) και πληκτρολογήστε την σελίδα [www.arcelon.gr](http://www.arcelon.gr).
2. Περιηγηθείτε στην ιστοσελίδα. Παρατηρήστε την οργάνωσή της, τις επιλογές που παρέχει στον επισκέπτη και πού αυτές οδηγούν και αναγνωρίστε στοιχεία πολυτροπικότητας της σελίδας (χρώματα, φωτογραφίες, υπερσύνδεσμοι, μενού επιλογών κ.α.).
3. Επιλέξτε από το αριστερό μενού την επιλογή *Βιολογία της Θαλάσσιας Χελώνας* ► *Βιολογία*.



Αναγνώστε τις πληροφορίες που υπάρχουν για τη θαλάσσια χελώνα. Δώστε έμφαση στις ενότητες «Εξέλιξη και προσαρμογή», «Μορφολογία», «Βιότοποι», «Αναπαραγωγή», «Απειλές για την επιβίωση».

#### **Β' ΦΑΣΗ: ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ** (2η διδακτική ώρα)

Έχοντας διαβάσει πληροφορίες σχετικά με τη θαλάσσια χελώνα, συμπληρώστε τους παρακάτω πίνακες, συλλέγοντας πληροφορίες από τις σελίδες που έχετε επισκεφτεί.

#### **Θαλάσσια Χελώνα Καρέττα**

##### **ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ**

ΚΑΒΟΥΚΙ	
ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	
ΒΙΟΤΟΠΟΙ	
ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ	

**Σχήμα 1:** Στοιχεία ταυτότητας θαλάσσιας χελώνας καρέττα

##### **ΑΠΕΙΛΕΣ**

1	
2	
3	
4	

**Σχήμα 2:** Απειλές για τη θαλάσσια χελώνα καρέττα

### **Γ' ΦΑΣΗ: ΣΥΝΘΕΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ** (3<sup>η</sup> διδακτική ώρα)

Ανοίξτε ένα φύλλο επεξεργασίας κειμένου (word), δώστε το όνομα της ομάδας σας και αποθηκεύστε το στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας.

Θα γράψετε δύο παραγράφους, στηριζόμενοι στις πληροφορίες που αντλήσατε από τη σελίδα και ταξινομήσατε.

Στην πρώτη παράγραφο θα περιγράφετε τα χαρακτηριστικά της θαλάσσιας χελώνας.

Στη δεύτερη θα αναφέρετε τους κινδύνους από τους οποίους απειλείται με εξαφάνιση το συγκεκριμένο είδος.

Μπορείτε να εισαγάγετε στο κείμενό σας φωτογραφίες είτε από τη συγκεκριμένη σελίδα είτε από τη σελίδα [www.google.com](http://www.google.com). (αναζήτηση για «μεσογειακή φώκια», στην επιλογή «Εικόνες», «Αντιγραφή» ► «Επικόλληση» και να αναφέρετε σε μια λεζάντα στο κάτω μέρος της εικόνας από πού προέρχεται η εικόνα).

Επίσης θα προσθέσετε την ηλεκτρονική διεύθυνση από όπου αντλήσατε τις πληροφορίες, δημιουργώντας έναν υπερσύνδεσμο που οδηγεί απευθείας στην συγκεκριμένη ιστοσελίδα .

Αποθηκεύστε την εργασία σας.

### **Δ' ΦΑΣΗ: ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ** (4<sup>η</sup> διδακτική ώρα)

Η εργασία σας έχει αναρτηθεί στο <http://blogs.sch.gr/marflouri/>

Μεταβείτε στη σελίδα. Υπάρχει η ανάρτηση «Αφιέρωμα στα απειλούμενα ζώα – Νεοελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου». Περιηγηθείτε στις εργασίες των άλλων ομάδων. Στο κάτω μέρος κάθε ανάρτησης υπάρχει μια επιλογή «Σχόλια». Πατήστε την και θα σας ανοίξει ένα πλαίσιο. Μέσα στο πλαίσιο μπορείτε να γράψετε τη γνώμη σας, τα σχόλιά σας για την εργασία των συμμαθητών σας και να προτείνετε λύσεις για τη διάσωση των απειλούμενων ειδών, όπως επίσης ποιες δράσεις νομίζετε ότι θα μπορούσε να κάνει το σχολείο για το θέμα αυτό.

Στο τέλος, θα γίνει μια συνολική παρουσίαση των εργασιών, των σχολίων των μαθητών και μια αποτίμηση της διαδικασίας.

### **Γ' ΟΜΑΔΑ**

Στα πλαίσια ενός αφιερώματος για απειλούμενα ζώα που θα φιλοξενηθεί σε ιστολόγιο η ομάδα σας θα επισκεφτεί την σελίδα της μη κυβερνητικής, μη κερδοσκοπικής περιβαλλοντικής οργάνωσης **Αρκτούρος**, με δράσεις έρευνας πεδίου, επιστημονικής μελέτης, ευαισθητοποίησης κοινού, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και εθελοντισμού για την προστασία της άγριας ζωής. Με την επίσκεψή σας στην σελίδα, θα αντλήσετε πληροφοριακό υλικό για την καφέ αρκούδα και τις απειλές που διατρέχει και θα συνθέσετε ένα κείμενο στηριζόμενοι στις πληροφορίες που έχετε συλλέξει. Η εργασία σας θα δημοσιευθεί σε blog όπου θα προβείτε σε σχολιασμό των άλλων εργασιών και θα προτείνετε λύσεις για τη διάσωση των απειλούμενων ειδών.

### **Α' ΦΑΣΗ: ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ** (1<sup>η</sup> διδακτική ώρα)

1. Ανοίξτε έναν φυλλομετρητή (browser) και πληκτρολογήστε την σελίδα [www.arcturos.gr](http://www.arcturos.gr) .

2. Περιηγηθείτε στην ιστοσελίδα. Παρατηρήστε την οργάνωσή της, τις επιλογές που παρέχει στον επισκέπτη και πού αυτές οδηγούν και αναγνωρίστε στοιχεία πολυτροπικότητας της σελίδας (χρώματα, φωτογραφίες, υπερσύνδεσμοι, μενού επιλογών κ.α.).

3. Επιλέξτε από το μενού την επιλογή «ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΕΙΔΗ» ► Αρκούδα. Αναγνώστε τις πληροφορίες που υπάρχουν για την καφέ αρκούδα.



### **Β' ΦΑΣΗ: ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ** (2<sup>η</sup> διδακτική ώρα)

Έχοντας διαβάσει πληροφορίες σχετικά με την καφέ αρκούδα, συμπληρώστε τους παρακάτω πίνακες, συλλέγοντας πληροφορίες από τις σελίδες που έχετε επισκεφτεί.

#### **Καφέ αρκούδα**

##### **ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ**

ΜΗΚΟΣ ΚΙΛΑ	
ΣΩΜΑ	
ΤΡΟΦΗ	
ΤΟΠΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	

**Σχήμα 1:** Στοιχεία ταυτότητας καφέ αρκούδας

##### **ΑΠΕΙΛΕΣ**

1	
2	

**Σχήμα 2:** Απειλές για την καφέ αρκούδα

### **Γ' ΦΑΣΗ: ΣΥΝΘΕΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ** (3<sup>η</sup> διδακτική ώρα)

Ανοίξτε ένα φύλλο επεξεργασίας κειμένου (word), δώστε το όνομα της ομάδας σας και αποθηκεύστε το στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας.

Θα γράψετε δύο παραγράφους, στηριζόμενοι στις πληροφορίες που αντλήσατε από τη σελίδα και ταξινομήσατε.

Στην πρώτη παράγραφο θα περιγράψετε τα χαρακτηριστικά της καφέ αρκούδας. Στη δεύτερη θα αναφέρετε τους κινδύνους από τους οποίους απειλείται με εξαφάνιση το συγκεκριμένο είδος.

Μπορείτε να εισαγάγετε στο κείμενό σας φωτογραφίες είτε από τη συγκεκριμένη σελίδα είτε από τη σελίδα [www.google.com](http://www.google.com). (αναζήτηση για «μεσογειακή φώκια», στην επιλογή «Εικόνες», «Αντιγραφή» ► «Επικόλληση» και να αναφέρετε σε μια λεζάντα στο κάτω μέρος της εικόνας από πού προέρχεται η εικόνα).

Επίσης θα προσθέσετε την ηλεκτρονική διεύθυνση από όπου αντλήσατε τις πληροφορίες, δημιουργώντας έναν υπερσύνδεσμο που οδηγεί απευθείας στην συγκεκριμένη ιστοσελίδα.

Αποθηκεύστε την εργασία σας.

### **Δ' ΦΑΣΗ: ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ** (4<sup>η</sup> διδακτική ώρα)

Η εργασία σας έχει αναρτηθεί στο <http://blogs.sch.gr/marflouri/>

Μεταβείτε στη σελίδα. Υπάρχει η ανάρτηση «Αφιέρωμα στα απειλούμενα ζώα – Νεοελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου». Περιηγηθείτε στις εργασίες των άλλων ομάδων.



Στο κάτω μέρος κάθε ανάρτησης υπάρχει μια επιλογή «Σχόλια». Πατήστε την και θα σας ανοίξει ένα πλαίσιο. Μέσα στο πλαίσιο μπορείτε να γράψετε τη γνώμη σας, τα σχόλιά σας για την εργασία των συμμαθητών σας και να προτείνετε λύσεις για τη διάσωση των απειλούμενων ειδών, όπως επίσης ποιες δράσεις νομίζετε ότι θα μπορούσε να κάνει το σχολείο για το θέμα αυτό.

Στο τέλος, θα γίνει μια συνολική παρουσίαση των εργασιών, των σχολίων των μαθητών και μια αποτίμηση της διαδικασίας.

#### **Δ' ΟΜΑΔΑ**

Στα πλαίσια ενός αφιερώματος για απειλούμενα ζώα που θα φιλοξενηθεί σε ιστολόγιο η ομάδα σας θα επισκεφτεί την σελίδα του Ινστιτούτου Κητολογικών Ερευνών **Πέλαγος** με σκοπό τη μελέτη και την προστασία των κητώδων. Κητώδη είναι τα δελφίνια, οι φάλαινες, οι φουσητήρες, οι φώκαινες και μερικά ακόμη, συγγενικά τους είδη. Με την επίσκεψή σας στην σελίδα, θα αντλήσετε πληροφοριακό υλικό για το ρινοδέλφιο και τις απειλές που διατρέχει και θα συνθέσετε ένα κείμενο στηριζόμενοι στις πληροφορίες που έχετε συλλέξει. Η εργασίας σας θα δημοσιευθεί σε blog όπου θα προβείτε σε σχολιασμό των άλλων εργασιών και θα προτείνετε λύσεις για τη διάσωση των απειλούμενων ειδών.

#### **Α' ΦΑΣΗ: ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ** (1η διδακτική ώρα)



1. Ανοίξτε έναν φυλλομετρητή (browser) και πληκτρολογήστε την σελίδα [www.pelagosinstitute.gr](http://www.pelagosinstitute.gr).

2. Περιηγηθείτε στην ιστοσελίδα. Παρατηρήστε την οργάνωσή της, τις επιλογές που παρέχει στον επισκέπτη και πού αυτές οδηγούν και αναγνωρίστε στοιχεία πολυτροπικότητας της σελίδας (χρώματα, φωτογραφίες, υπερσύνδεσμοι, μενού επιλογών κ.α.).

3. Επιλέξτε από το menu την επιλογή **ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ► Υλικό ► ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ ΤΑ 14 ΕΙΔΗ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΘΗΛΑΣΤΙΚΩΝ**. Ανοίξτε το εγχειρίδιο και μεταβείτε στο κεφάλαιο 2, στην ενότητα 2.1. και εντοπίστε την υποενότητα **ΡΙΝΟΔΕΛΦΙΝΟ** και ενημερωθείτε για το συγκεκριμένο θαλάσσιο θηλαστικό.

4. Έπειτα μεταβείτε στο κεφάλαιο 4 και ενημερωθείτε γιατί τα θαλάσσια θηλαστικά θεωρούνται απειλούμενα με εξαφάνιση.

#### **Β' ΦΑΣΗ: ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ** (2η διδακτική ώρα)

Έχοντας διαβάσει πληροφορίες σχετικά με τη μεσογειακή φώκια, συμπληρώστε τους παρακάτω πίνακες, συλλέγοντας πληροφορίες από τις σελίδες που έχετε επισκεφτεί.

##### **ΡΙΝΟΔΕΛΦΙΝΟ**

##### **ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ**

ΜΗΚΟΣ ΣΩΜΑ	
ΔΙΑΤΡΟΦΗ	
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	
ΤΟΠΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	

**Σχήμα 1:** Στοιχεία ταυτότητας ρινοδέλφινου

**ΑΠΕΙΛΕΣ**

1	
2	
3	
4	

**Σχήμα 2:** Απειλές για το ρινοδέλφινο**Γ' ΦΑΣΗ: ΣΥΝΘΕΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ** (3<sup>η</sup> διδακτική ώρα)

Ανοίξτε ένα φύλλο επεξεργασίας κειμένου (word), δώστε το όνομα της ομάδας σας και αποθηκεύστε το στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας.

Θα γράψετε δύο παραγράφους, στηριζόμενοι στις πληροφορίες που αντλήσατε από τη σελίδα και ταξινομήσατε.

Στην πρώτη παράγραφο θα περιγράψετε τα χαρακτηριστικά του ρινοδέλφινου.

Στη δεύτερη θα αναφέρετε τους κινδύνους από τους οποίους απειλείται με εξαφάνιση το συγκεκριμένο είδος.

Μπορείτε να εισαγάγετε στο κείμενό σας φωτογραφίες είτε από τη συγκεκριμένη σελίδα είτε από τη σελίδα [www.google.com](http://www.google.com). (αναζήτηση για «μεσογειακή φώκια», στην επιλογή «Εικόνες», «Αντιγραφή» ► «Επικόλληση» και να αναφέρετε σε μια λεζάντα στο κάτω μέρος της εικόνας από πού προέρχεται η εικόνα).

Επίσης θα προσθέσετε την ηλεκτρονική διεύθυνση από όπου αντλήσατε τις πληροφορίες, δημιουργώντας έναν υπερσύνδεσμο που οδηγεί απευθείας στην συγκεκριμένη ιστοσελίδα .

Αποθηκεύστε την εργασία σας.

**Δ' ΦΑΣΗ: ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ** (4<sup>η</sup> διδακτική ώρα)

Η εργασία σας έχει αναρτηθεί στο <http://blogs.sch.gr/marflouri/>

Μεταβείτε στη σελίδα. Υπάρχει η ανάρτηση «Αφιέρωμα στα απειλούμενα ζώα – Νεοελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου». Περιηγηθείτε στις εργασίες των άλλων ομάδων. Στο κάτω μέρος κάθε ανάρτησης υπάρχει μια επιλογή «Σχόλια». Πατήστε την και θα σας ανοίξει ένα πλαίσιο. Μέσα στο πλαίσιο μπορείτε να γράψετε τη γνώμη σας, τα σχόλιά σας για την εργασία των συμμαθητών σας και να προτείνετε λύσεις για τη διάσωση των απειλούμενων ειδών, όπως επίσης ποιες δράσεις νομίζετε ότι θα μπορούσε να κάνει το σχολείο για το θέμα αυτό.

Στο τέλος, θα γίνει μια συνολική παρουσίαση των εργασιών, των σχολίων των μαθητών και μια αποτίμηση της διαδικασίας.

**ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ**

Στο συγκεκριμένο σενάριο έγινε προσπάθεια οι μαθητές της Α' Γυμνασίου να έρθουν σε επαφή με πολυτροπικά κείμενα σε πραγματικό περιβάλλον. Κάθε ομάδα είχε να ασχοληθεί με μία συγκεκριμένη περιβαλλοντική οργάνωση και, ακολουθώντας συγκεκριμένα βήματα, προχώρησε στην συμπαραγωγή πολυτροπικού κειμένου.

Μία άλλη εκδοχή σε αυτό το σενάριο θα ήταν οι ομάδες να ασχοληθούν πάλι με ένα συγκεκριμένο είδος πανίδας που κινδυνεύει αλλά να επισκεφτούν τουλάχιστον δύο ιστοσελίδες αφιερωμένες σε αυτό το είδος και στη συνέχεια να προχωρήσουν σε μια παραγωγή κειμένου, αντλώντας στοιχεία και από τις δύο σελίδες, τις οποίες έχουν αντιμετωπίσει με κριτική ματιά.

Επίσης, μια άλλη εκδοχή θα ήταν να προστεθεί στο παραπάνω σενάριο μία ακόμα δραστηριότητα με στόχο να γνωρίσουν οι μαθητές τις τεχνικές αξιολόγησης των ιστοσελίδων, ώστε να οδηγούνται με μια κριτική επιλογή στην αξιοποίηση των πληροφοριών που εντοπίζουν.

Μια τρίτη εκδοχή είναι να εμπλουτιστεί το συγκεκριμένο σενάριο και με άλλες δραστηριότητες, από άλλα διδακτικά αντικείμενα (διαθεματική προσέγγιση) ώστε να επεκταθεί και να πάρει τη μορφή ερευνητικής εργασίας.

### **ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ**

Το σενάριο αυτό πραγματοποιήθηκε στο εργαστήριο του σχολείου. Η διδάσκουσα αναγκάστηκε να ξεπεράσει τον προβλεπόμενο από το ΑΠΣ χρόνο για τη διδασκαλία της ενότητας. Το κέρδος όμως ήταν μεγάλο ως προς το γραμματισμό των μαθητών στις νέες τεχνολογίες, πράγμα που οφείλει να κάνει το σχολείο, αν και μια τέτοια προσέγγιση δεν είναι ενταγμένη και με σαφήνεια οριοθετημένη θεσμικά στα προγράμματα σπουδών. Οι μικροί μαθητές μέσα από τη συνεργατικότητα αξιοποίησαν τις ΤΠΕ και ανέπτυξαν δεξιότητες αναγνωστικές, γλωσσικές, κριτικές, αισθητικές και κοινωνικές. Επίσης, η πραγματοποίηση τέτοιου σεναρίου πρέπει να λάβει υπόψη και τις δυσκολίες που υπάρχουν στη μετατροπή μιας τάξης μαθητών με δεδομένα χαρακτηριστικά σε μια τάξη που λειτουργεί αποτελεσματικά σε εργαστήριο Η/Υ, με λίγους υπολογιστές και με ομαδική διάταξη των μαθητών. Ένα ακόμα στοιχείο που χρειάζεται να αναφερθεί είναι ότι οι μαθητές μας, ιδιαίτερα της Α' Γυμνασίου, δεν είναι εξοικειωμένοι στην ομαδική εργασία ούτε καν σε βασικές δεξιότητες της χρήσης Η/Υ και μάλιστα ως εργαλείου-μέσου μάθησης. Επιπροσθέτως, αποδείχτηκε ότι η διδακτική ώρα στο εργαστήριο εξαντλεί τα χρονικά όρια πιο γρήγορα σε σχέση με τη συμβατική τάξη. Θα ήταν καλό, επίσης, ο εκπαιδευτικός να συνεργαστεί και με τον καθηγητή της πληροφορικής προκειμένου να αποκτήσουν οι μαθητές ορισμένες βασικές δεξιότητες στη χρήση των μέσων που αποτελούν προϋπόθεση για την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων.

### **ΑΝΑΦΟΡΕΣ**

ΔΕΠΠΣ, ΑΠΣ Γλώσσας, Βιβλίο Καθηγητή για τη Νεοελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου, 46-57.

Κοντογιαννοπούλου – Πολυδωρίδη, Γ. (1991). Οι εκπαιδευτικές και κοινωνικές διαστάσεις της χρήσης των νέων τεχνολογιών στο σχολείο. *Σύγχρονα Θέματα* 46-47, 77-93.

Κουτσογιάννης, Δ. (2004β). ΤΠΕ και γλωσσική διδασκαλία: προς την αναζήτηση εναλλακτικής κριτικής προσέγγισης. Στο *Πολιτικές γλωσσικού πλουραλισμού και ξενόγλωσση εκπαίδευση στην Ευρώπη*, επιμ. Β. Δενδρινού & Β. Μητσικοπούλου, Αθήνα, Μεταίχμιο.

Κουτσογιάννης, Δ. (2010) Θεωρητικό πλαίσιο της γλωσσικής διδασκαλίας και ΤΠΕ. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών (ΠΕ02)*. Πάτρα: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Μητσικοπούλου, Β, 2001. Γραμματισμός. Στο *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα*, επιμ. Α.-Φ. Χρηστίδης σε συνεργ. με τη Μ. Θεοδωροπούλου, Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στην «Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα», ενότητα «Ενδογλωσσική μετάφραση» Ανακτήθηκε στις 20 Ιανουαρίου 2014 από τη διεύθυνση

[http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient\\_greek/education/translation/index.html](http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/education/translation/index.html).

Παυλίδου, Μ. (2010). Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού και χρήση των ιστολογίων (blogs): Ιδιαιτερότητες, ερευνητικές αναζητήσεις και αξιοποίηση στη γλωσσική διδασκαλία. Στο Κουτσογιάννης, Δ. (επιμ.). *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης* (τεύχος 3: κλάδος ΠΕ02). 220-231.

Χαραλαμπόπουλος, Α. & Σ. Χατζησαββίδης, (1997). Η διδασκαλία της λειτουργικής χρήσης της γλώσσας: θεωρία και πρακτική εφαρμογή, Θεσσαλονίκη: Κώδικας.

Χοντολίδου Ελ., (1999) Εισαγωγή στην έννοια της πολυτροπικότητας, στο *Γλωσσικός Υπολογιστής*, Περιοδική έκδοση Του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας για τη Γλώσσα και τη Γλωσσική αγωγή, Τομ 1, τευχ.1, σ. 115-118, Θεσσαλονίκη.

Cope B. & M. Kalantzis, (1993). *The Power of Literacy: A Genre Approach to Teaching Writing*. Λονδίνο & Washington, D.C. : The Falmer Press.

Kalantzis, M. & B. Cope. (1999). Πολυγραμματισμοί: επανεξέταση του τι εννοούμε γραμματισμό και τι διδάσκουμε ως γραμματισμό στα πλαίσια της παγκόσμιας πολιτισμικής πολυμορφίας και των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας. Στο «*Ισχυρές*» και «*ασθενείς*» γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού (Πρακτικά διεθνούς συνεδρίου), επιμ. Α.-Φ. Χρηστίδης, 680 – 695, Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.